

A bábjáték gyakorlata a Kertvárosi óvodában

Bemutakozás

Óvodánk a Szolnok Városi Óvodák tagintézményeként Szolnok város egyik legszebb zöldövezeti részén, a Kertvárosban helyezkedik el. Óvodánkban két, közel homogén összetételű csoportot működtetünk. A Fülecs Maci csoportba az (5)-6-7 éves korú gyermekek, a Fürkész Nyuszi csoportba 3-4-5 éves gyermekek járnak.

A gyermekekkel négy felsőfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógus foglalkozik. Munkánkat három szakvizsgával rendelkező dajka segíti.

Az ONAP- ban meghatározott nevelési területek mellett kiemelten foglalkozunk a környezetvédelemmel és a bábjátékkal. Ezek együttesen képezik óvodánk sajátos pedagógiai arculatát.

Meggyőződésünk, hogy a környezetvédelem és a bábjáték kiválóan alkalmasak a gyermek sokoldalú, komplex fejlesztésére. A bennük rejlő lehetőségeken, a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeken keresztül olyan értékeket közvetítünk a gyermekek felé, melyek a jelen világban elengedhetetlenek és fontos alapjai az egészséges személyiségfejlődésnek.

A bábjáték eredete

A bábjáték őshazáját egyértelműen még a kutatók sem tudják meghatározni. Eredetét a legtöbben keletre teszik, de nyugaton is létezett már egészen régi időktől kezdve bábjáték. A világ legkülönbözőbb pontjain találtak régészek, kutatók bábozásra utaló eszközöket, mozgatható bábukat.

Kialakulásának okát pontosan nem tudják megállapítani. Úgy tartják, hogy eredete az egészen egyszerű, primitív népekig vezethető vissza. Ennek alapján kialakulásának okát az ember játszási ösztönére és az ismeretlentől való félelemre vezetik vissza. Az egyszerű népek féltek mindentől, ami számukra megmagyarázhatatlan vagy ismeretlen volt. Emellett viszont erősen hittek isteneikben. A természeti katasztrófákat isteneik büntetéseként értelmezték. Bábuk formájában megformázták isteneiket, emberi tulajdonságokkal ruházták fel őket, majd a bábu segítségével eljátszották cselekedeteiket. Láthatóvá tették azt, amit sosem láthattak, mégis erősen hittek benne.

Látható, hogy a bábjáték kezdetben nem feltétlenül gyermekeknek szólt.

Magyarországon például jellemzőek voltak a vásári bábelőadások. Ezek témája gyakran a betlehemezés, a busójárás volt, melyet a felnőttek szórakoztatására adtak elő. Jóval később alkották meg az első gyermekeknek szóló bábdarabokat.

A bábjátékról

Ezt követően felmerülhet a kérdés: Mi is tehát a bábjáték? Németh Antal így határozza meg a bábjátékot:

„A bábjáték az emberi szellemnek a színjátszással rokon ősrégi alkotása, színjáték, ahol az eleven embereket mozgatható bábok helyettesítik.“

A bábu nem embereket jelenít meg a színpadon, hanem annak szimbólumát. A báb feladata, hogy gondolatokat, érzelmeket jelképesen mutasson be. A valóságot nem kívánja reprodukálni. Nem utánoz, csak kifejez. A bábok tulajdonságai mindig egyértelműek, nem összetett egyéniségek; a bábfigura jó vagy rossz, emellett jóval szókimondóbb, mint az élő színjátszásban. A történetek cselekménye rövidebb, mint a színházi előadások. A cselekmény a lényegre összpontosít, mindenféle sallangot mellőz a történetből. A bábszínpadon varázslatos, mesés dolgok történnek. Életre kelnek a figurák, de még a díszletek is.

Milyenek lehetnek a bábok? A különböző bábfajtákat leginkább a mozgatási technikájuk alapján különböztetik meg. Ennek alapján a következő bábtípusok ismertek:

- botbáb
- fakanálbáb
- síkbáb
- árnybáb
- gyűszűbáb
- kesztyűbáb
- marionett
- rögtönzött báb (terménybábok, zsák vagy zacskóbáb...)

A bábfajták közül az egyik legismertebb bábtípus a kesztyűbáb. A kesztyűbáb, mint ahogy a neve is mutatja, kézre húzható bábtípus. A báb teste az emberi kéz, ezért ez a báb a legkülönbözőbb mozgásokra képes.

A botbáb és a fakanálbáb felépítése és elkészítése nagyon hasonló egymáshoz. Botra vagy fakanálra erősítjük a báb fejét, karjai és lábai szabadon lógnak. A bot mozgásakor, forgatásakor meglendülnek a báb végtagjai. Az árnyjátékot kifeszített vászon mögött játsszuk. Az árnybábot hátulról megvilágítjuk, így a báb árnyéka a vászonra vetődik. A

síkbáb tulajdonképpen ebből ered. Festett, vagy rajzolt figurákat erősítünk pálcára. A báb mozgását a pálcá segítségével tehetjük meg. A gyűszűbáb textilből készül. Kisméretű figura, melyet az ujjunkra húzva mozgatunk.

A fent említett bábtípusok közül a legbonyolultabb mozgásokra a marionett képes. A fej, a törzs és a végtagok zsinórokon függenek. Ezt a bábtípust felülről mozgatjuk. A zsinórok segítségével bármilyen mozgásra képes ez a figura.

„Minden bábfigura embert ábrázol, még akkor is, ha nem ember formájú (állat, fantomlény, használati tárgy, absztrakt plasztika stb.), mert a mozgatása és a bábjátékos kölcsönzött hangja következtében emberi élethelyzeteket jelez.“ (Szilágyi Dezső)

Óvodánkban egyre gyakrabban előtérbe kerülnek a rögtönzött bábok. Bármilyen eszközből lehet bábfigura, ha azt emberi jellemvonásokkal ruházzuk föl. A gyermekek és óvodapedagógusok kreativitásától függ, hogy milyen bábokkal tudják bővíteni a csoport repertoárját.

A napokban a Jáva építőjátékkal játszottak a gyerekek a Fürkész Nyuszi csoportban. Az óvónéni gyermekkori élményeire alapozva készített a gyerekeknek egy robotot, és játszani kezdett vele. A rögtönzött bábjáték nagy sikert aratott, és rövid időn belül már fél tucat robot lépegetett a szőnyegen. Nagyszerű alkalom volt a gyermekek személyiségjegyeinek megfigyelésére. Megjelenítettek akaratos, visszahúzódó, kreatív, mások akaratának behódoló, agresszív vagy éppen sértődékeny robotokat. Egy ilyen alkalom kiváló lehetőséget nyújt az óvodapedagógusnak a személyiségformálásra.

A bábjáték hatása a gyermek fejlődésére

A bábjáték a legősibb művészeti ág, ezért elsősorban esztétikai hatású. Hatására fejlődik a gyermekek esztétikai érzéke, emellett kedvezően befolyásolja irodalmi ízlésüket. A bábu látványos, színei és formái vizuális élményt keltenek a gyermekben, ezért a bábjáték a vizuális nevelés egyik fontos eszköze.

A bábelőadás játékos és varázslatos a gyermek számára. A jó bábjáték észrevétlenül képes erősíteni a gyermek figyelemkoncentrációját, figyelmének tartósságát, megosztott figyelmét és emlékezetét.

Egy- egy jól megválasztott történettel a pedagógus képes alakítani a gyermekcsoport szociális alkalmazkodó képességét. Amikor a báb megszólal és megmozdul, a gyermek csak rá figyel, körülötte megszűnik a világ. Ezt az összpontosított figyelmet kihasználva a

pedagógus a bábun keresztül olyan értékeket közvetíthet a gyermek felé, mint a figyelmesség, az empátia, egymás segítése, a tolerancia, barátság és szeretet. A bábjáték látványosságával, képszerűségével érthetővé varázsolja a gyermek számára az elvont fogalmakat.

A Csiri- biri bábcsoport lelkes nézőserege

Gyermeket bábozása közben a báb motiválja, beszédre és gondolkodásra készíti. Amikor bábozni kezd, átadja lényét a bábunak. Ő maga személytelenné válik a paraván mögött. Ez a helyzet meghozza a gyermek beszélőkedvét, ezáltal fejlődik beszédkéssége, kifejezőképessége, problémamegoldó képessége és nem utolsósorban erősödik önbizalma. A gyermeki bábozás elősegíti a gyermekek önismeretének, önértékelésének egészséges alakulását.

A báb mozgatásakor, különösen kesztyűbábok használatakor folyamatosan fejlődik a gyermekek kézügyessége, szem-kéz koordinációja, tér-, formaérzékelése. Az élmény ösztönzi a gyermeket saját bábok, díszletek készítésére. Amikor a gyermek által elkészített bábu életre kel, számára az egy örömteli pillanat. De nem csupán örömmel párosul az alkotás. A produktum elkészítése közben újabb technikákat ismerhet meg, melyek elősegítik a finommotorika alakulását.

A bábozással megalapozhatjuk az iskoláskori sikereket. Elősegíti a magabiztos fellépés kialakulását, emellett a jó beszédképesség kiváló szolgálatot tesz a későbbi szóbeli

megnyilatkozások alkalmával.

Láthatjuk, hogy a bábjáték, a bábozás rendkívül sokoldalúan képes elősegíteni a gyermek egészséges fejlődését. Az óvodás gyermek a mesék világában él. A mese közel áll a gyermekhez, mert abban minden megtörténhet, szereplői egyszerűek: jók vagy rosszak. Azonosulni próbál a szereplőkkel, a legkisebb fiúval vagy a szomorú királykisasszonnal és a történet végén megoldást találhat problémáira. Amikor mindez életre kel a bábszínpadon, és megmozdulnak az élettelen figurák, a gyermek egy olyan varázslatos világba kerül át, ahol nem kell többé szorongania, ahol biztonságban és jól érezheti magát.

A bábozás gyakorlata óvodánkban, Csiri-biri bábcsoport

Természetesen ahhoz, hogy a gyermek fejlődni tudjon egy tevékenységen keresztül, először meg kell alapozni az iránta érzett szeretetét. Nem tud olyan tevékenységben fejlődni, amit nem szívesen végez. Ahhoz, hogy a gyermek szeresse a bábozást, kiemelten fontos a jó minta közvetítése. Ezt szem előtt tartva óvodánkban megalapítottuk a *Csiri-biri* bábcsoportot. Évente több alkalommal előadást rendezünk a gyermekeknek, melyekre minden alkalommal nagy szakmai felelősséggel készülünk.

A Sündisznó tuskéi című előadás

A bábozáshoz nem elég a bábokat szeretni. A jó bábelőadás megköveteli, hogy a bábbal játszani is tudjunk. A bábót az tudja igazán élővé varázsolni, aki kellően játékos és

képes az azonosulásra. Mindez akkor igazán hatásos, ha megfelelő szakmai és módszertani tudással párosul. A szakmai színvonal emelése érdekében munkaközösség keretén belül igyekszünk bővíteni a bábjátékkal kapcsolatos ismereteinket, szakirodalmi gyűjteményünket. A gyermekek érdeklődésének fenntartása céljából törekszünk a folyamatos megújulásra eszközök, díszletek és a bábdarabok tekintetében egyaránt.

Az óvodánkban dolgozó asztalos végzettségű munkatársunknak köszönhetően az elmúlt év során egy felnőtt méretű bábparavánnal gazdagodott bábcsoportunk. Az ízléses paraván megkövetelte a felnőtt méretű bábok alkalmazását, amelyek esztétikusak és kifejezőek.

Vidám kis kuckókban várnak újabb előadásra bábaink

A felnőttet és a gyermeket is a bábu mozgása ragadja magával. Ez nem csoda, hiszen a bábjáték fő eleme a mozgás. Bábjátékunk során arra törekszünk, hogy a történet nagy részét a mozdulatok nyelvén is közvetítsük a gyermek felé. A kesztyűsbáb bonyolult mozgásokra képes, hiszen ami mozgatja az az emberi kéz. A bábok karjai rövidek, lábukat pedig külön nem tudjuk mozgatni. Ezért a bábok mozdulatainak nagyon kifejezőnek kell lenniük. Az emberi mozgásokat a báb mozgásának eltúlzásával jelenítjük meg. Így például amikor egy báb keres valamit, vagy egyszerűen csak körbenéz, az egész testével elfordul a keresés irányába.

A báb legkülönbözőbb mozdulatait munkadélutánokon gyakoroljuk addig, míg a mozdulatsor rutinná nem válik. Különböző módszerek alkalmazásával igyekszünk tökéletesíteni a bábmozgatási technikánkat. Megfigyeljük egymást, tükör előtt gyakorlunk. Egy-egy technikát mindig alaposan átbeszélünk, egymás észrevételét építő kritikaként

beépítjük tudásunkba.

A bábszínpadra olyan történeteket választunk, melyek alkalmazkodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz. A kicsik figyelmét elsősorban az állatmesék, a nagyobbakét már a környező élet, a hozzájuk közel álló élmények kötik le. Törekszünk olyan bábszínházi darabok kiválasztására, melyben ötvöződik a kisebbek és a nagyobbak igénye egyaránt.

A báb, mint „csapattag“

A Szolnok Városi Óvodák pedagógiai programjához igazodva mindkét csoport egy-egy csoportbábbal rendelkezik. A bábok megválasztásakor figyelembe vettük az óvodánkban működő csoportok nevét. Emellett azt a tényezőt, hogy egy állatbábót a gyermek könnyebben elfogad és közelebb enged magához. Így választottunk a Füles Maci csoportnak maci, a Fürkész Nyuszi csoportnak nyuszi bábót. A csoportbábok teljes értékű tagjai a csoportoknak. Fontos szerepet töltenek be a csoport életében. A gyermekek elfogadják, szeretik, játékba hívják a bábót.

Természetesen a bábokat először egy rövid bábozással igyekeztünk elfogadtatni a gyermekekkel. A maci és a nyuszi szomorúak voltak, mert valaki eldobta őket az utcán. Az óvónénik találtak rájuk az óvodához vezető úton. Elmesélték milyen sok jó dolgot játszottak régen, és hogy ez mennyire hiányzik nekik. Beszélgetni kezdtük a báb segítségével a csoportot, aminek következtében egy nagyon jó beszélgetés alakult ki a gyermekek és a bábfigurák között. Végül a gyermekek maguk kérték, hogy fogadjuk be őket. Mivel nevük még nem volt, így a bábok szavazásra szólították fel a gyerekeket. A szavazás eredményeként született meg a két név: Dörmi és Bogyó.

A csoportbáb a nap során többször megjelenik. Nagyon fontos segítsége lehet az óvodapedagógusnak a gyermekek beilleszkedésének megsegítésekor, a szokásrendszer alakítása kapcsán, a közösségi és az erkölcsi nevelésben. Azt azonban mindig szem előtt tartjuk, hogy a báb túlzott alkalmazása a gyermekből elidegenedést és érdektelenséget válthat ki. Ennek elkerülése érdekében mindig törekszünk a helyes egyensúly megtalálására.

Csoportbáb alkalmazásakor tisztában vagyunk azzal, hogy a báb nem egy második óvónőt jelenít meg, hanem ő is egy gyermek. Olyan gyermek, aki olykor többet tud a többi gyereknél, szívesen mutat jó példát és hamarabb megfogadja a tanácsokat. Mindig gyermekként viselkedik és érez. Ezért amikor megszólal, mindenképp kerüljük a kioktató szövegeket, hiszen az a gyermekben ellenállást, feszültséget vált ki.

A csoportbáb a mindennapokban

Reggelente egy kedves kis „kuckóban“ várjuk a folyamatosan érkező gyermekeket. Közben beszélgetünk, felidézzük élményeinket, megosztjuk egymással gondolatainkat, örömeinket és olykor bánatunkat is. A csoportbáb is aktív részese a beszélgetésnek. Új gyermekek érkezésekor bevált módszerként alkalmazzuk a csoportbábot. A könnyes szemmel érkező kispajtás elmondhatja bánatát a bábfigurának, aki a maga kedves módján meghallgatja, megsimogatja, vigasztalja a gyermekeket.

A csoportbáb beszélgetésre ösztönzi a gyermekeket. Célunk, hogy kialakuljon bennük a beszélgetés képessége. A báb mintaként szolgál. Végig hallgat mindenkit, kivárja sorát. Nem vág társai szavába. A gyermekek követik példáját, ennek kapcsán elsajátítják az értékes, tartalmilag igényes párbeszédhez szükséges alapokat.

Napindítás a Fürkész Nyuszi csoportban

Óvodáskor elején az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy elősegítse a gyermekek új környezetbe történő beilleszkedését. A gyermek számára ilyenkor még minden és mindenki ismeretlen. Törekszünk a csoporthoz és a társakhoz való harmonikus viszony mielőbbi kialakítására.

A beilleszkedést több tényező is befolyásolhatja. A gyermek félelmet érez amiatt,

hogy szülei nem jönnek érte. Szorong, mert a környezet teljesen új számára és nem ismer senkit. Ezt a félelmet, szorongást és feszültséget képes oldani egy kedves bábfigura, aki hasonló problémákkal küszködik, mint a beilleszkedéssel küzdő gyermek. Mivel a paraván mögött megbúvó, bábozó óvodapedagógus csak erősítheti ebben az életkorban a feszültséget és a félelmet, így ilyenkor a bábparavánt mellőzzük és óvónői jelenléttel bábozunk.

Gyakran rövid történeteken keresztül próbáljuk eloszlatni a gyermekben felmerülő kételyeket. A történetek szereplői állatok, akik éppen most kezdik az óvodát. A nyuszika sírdogál, mert anyukája itt hagyta. A maci duzzog, mert nem szeret óvodába járni. A történetekben az állatfigurák mindig egyre inkább kedvelni kezdik az óvodát. A nyuszi mama délután elmegy a nyuszikáért az óvodába, a maci pedig egyre több barátot szerez. Egy-egy ilyen jelenet természetesen nem oldja meg egyből a gyermek problémáit, viszont ezeket a történeteket apróbb változtatásokkal többször is megismételjük.

A szokásrendszer kialakítása nagyon fontos feladata az óvodapedagógusnak, hiszen a jól kialakított szokások adják alapját egy jól működő csoportnak. A szokások megalapozásakor mindig segítségül hívjuk csoportbábjainkat. Dörmi és Bogyó nem mindig cselekszik helyesen, a szabályokat olykor ők is megszegik, viszont hibáikból mindig tanulnak valami újat és fontosat. Mit tanulhat ezekből a gyermek? Azt, hogy mindenki tévedhet. Ami igazán lényeges, hogy hibáinkból tanuljunk és képesek legyünk a változtatásra.

A közösségi élet szokásainak alakítása fontos nevelői feladatunk. Óvodáskor elején alapvető szokásokat igyekszünk kialakítani, mint például megköszönni valamit; hogy egymást hagyják nyugodtan játszani; óvják társaik játékait. A csoportbáb, az óvónő bábjátéka segíti a csoportokban felmerülő problémák megoldását. A bábozás nagyon jó lehetőséget nyújt a konfliktusok kezelésére. A rövid jeleneteken keresztül megoldási lehetőségeket közvetítünk a gyermekek felé. Mivel a bábjáték képszerű és egyúttal csoda a gyermek számára, így ezek a „javaslatok“ beíródnak emlékezetükbe. Hasonló konfliktus előfordulásakor emlékezetükből előhívják a már megszerzett tapasztalataikat és a szerint cselekszenek majd.

A Füles Maci csoportban gyakoriak voltak a veszekedések egy kisfiú akaratossága miatt. Mindent csak akart, de sosem kért semmit. Ez egy idő után a gyermekek között is feszültséget okozott, ezért inkább elkerülték, nem játszottak vele. Éppen dinoszauruszos témához készítették a gyerekek síkbábokat. Amikor elkészültek a bábok, előadást rendezett az óvónő a gyerekek bevonásával. Dinó-óvodában játszódtott ugyanaz a történet, ami

nemrég még a csoportban zajlott. Másnap a kisfiú engedékenyebb lett és használni kezdte a varázsszavakat, kérni és megköszönni kezdett. Ennek eredményeként újból szívesen játszottak vele a gyerekek.

A csoportszobát úgy rendeztük be, hogy a gyermekeknek mindig legyen egy bábozásra alkalmas színtér biztosítva. Egy nyugodt tér, ahol a bábokat, a paravánt bármikor elővehetik, a nézőteret berendezhetik. A délelőtt és a délután folyamán is lehetőségük van a bábjátéokra. A nyári időszakban a nap jelentős részét a szabadban töltjük. Bár a nyár rengeteg lehetőséggel képes érdekessé tenni az udvaron töltött időt, a gyermekek mégis igénylik a bábfigurák közelségét. Ezért az udvar egy csendes kis zugában mindig alkalmat adunk a gyermekeknek bábkészítésre, bábozásra.

Az iskolába készülő, 6- 7 éves gyermekek többsége már nem igényli a délutáni pihenést, alvást. Nekik különböző tevékenységeket kínálunk fel a pihenő idő kitöltésére. Ez több szempontból nagyon fontos. A gyermek így nincs rákényszerítve az alvásra, helyette újabb tapasztalatokkal, élményekkel gazdagodhat. Ezt az időt kihasználva gyakran készítünk különféle bábokat a gyermekekkel vagy készülünk fel egy- egy bábszínpadra adaptált mese előadására. Így megalapozhatjuk a felkészülést, a fellépést, az előadás érzését, élményét a gyermekben.

Kapcsolata más óvodai tevékenységekkel

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Forrai Katalin és Törzsök Béla gyűjteményében több, bábozásra alkalmas dalt találunk. Egy- egy dal éneklésekor a báb jelenléte motiváló erővel hat a gyermekre, így azokat a gyermek könnyebben elsajátítja. A báb megjelenik dalok tanulásakor, a gyermek spontán játéka vagy mesejáték közben, ilyenkor rendszerint zenei kísérettel.

Nálunk a báb mindig énekszerető résztvevője az éneklésnek. Jelenlétének célja a hangulatkeltés, ezáltal a dal megismertetése. Rendkívül alkalmas módszer a ritmus, az egyenletes lüktetés, a halk- hangos, magas- mély, gyors- lassú közötti különbségek érzékeltetésére.

Gyakran alkalmazzuk ezt a módszert a gyakorlatban, különösen felelgetős daloknál. Vegyük példának a *Hová mégy te, kis nyulacska* kezdetű gyermekdalt. Új vagy ismétlődalként mindig feltűnik egy csoport életében ez a dallam. Ismétléskor érdekesebbé, újszerűvé varázsolhatjuk a már ismert dalt bábfigura alkalmazásával. A Fürkész Nyuszi csoportban egy öreganyót és egy nyuszt alkalmaztunk. Az öreganyó lassabban, a nyuszi

gyorsabban, lendületesebben énekelt. A nyuszi a dal ritmusára táncolt, az öreganyó mozgásával az egyenletes lüktetést érzékeltette.

A gyermek zeneszerető, zene hallatára mozogni, ringatózni kezd. A báb szemléletessé teszi a gyermek számára a dal ritmusát, egyenletes lüktetését. Mivel a gyermek utánzás útján sajátítja el az új ismeretek legnagyobb részét, így a kedves bábfigura mozgását is utánozni fogja. Tapasztalatunk azt mutatja, hogy hamarabb utánzásba kezdenek a gyermekek a báb jelenlétekor. Hiszen a báb kicsi, mint ők. Vidám, mint ők. A báb nem mondja meg, hogy kell csinálni. Egyszerűen, természetesen, önfeledten táncol a dallamra. Ez a dinamikus mozgás motiválja a gyermeket az utánzásra, s mindeközben oldja a gyermekben megbúvó feszültséget.

Verselés, mesélés

A bábozás, mint művészeti ág a legközelebb az irodalmi neveléshez áll. Meséléskor, verseléskor gyakran alkalmazzuk a bábót. A meséket kedvelik a gyerekek, mert abban olyan dolgok válnak valósággá, melyekről ő nem is álmodhat. A versek dallama, ritmusa, rímeiknek összecsengése magával ragadja a gyermeket. Amikor mindez bábjátékkal párosul, a gyermek katartikus állapotba kerül. Mindez motiválja a gyermeket, cselekvésre és beszédre készíti. Részesévé akar válni ennek a világnak.

Új versek tanulásakor a tartalomhoz illő báb felkeltheti a gyermek figyelmét, érdeklődését. A báb mozgása és a rímek összecsengése lenyűgözi a gyermeket. Összpontosítja figyelmét, mert ő is a bábbal együtt szeretné mondogatni a mondókát, vagy a verset.

Ismert meséket gyakran adaptálunk bábszínpadra, nagyon jól fejleszthető általa az emlékezet. Emellett azonban a rögtönzött, kitalált meséket is rendkívül fontosnak tartjuk. Erősíti a gyermekben a spontaneitást, fejleszti gondolkodását, kreativitását, mondatalkotását. Éppen ezért ösztönözzük a gyermekeket saját mese megalkotására, bábszínpadon történő kijátszására.

„A gyermekkor két tündérvilága van: cselekvés síkján a játék, és szellemi síkon a mese.“

Kádár Annamária

Matematika

Matematika területnél a bábjáték az ismeretek alkalmazására, gyakorlására alkalmas. Bábjátékot ebben az esetben csak akkor alkalmazunk, ha azt megelőzően a gyermek manipuláció útján megszerezte a szükséges tapasztalati ismereteit. Célunk, hogy a gyermeket feladatmegoldásra készítsük azáltal, hogy a bábjelenetben problémahelyzeteket teremtünk. A sündisznó, a nyúl, és a szarka találnak egy almát. Mindannyian éhesek, mindenki magáénak akarja tudni az almát és veszekedni kezdenek. Arra repül a bagoly, elmondják problémájukat. Mire a bagoly a gyermekek felé fordulva kérdezi: Hogyan ehetne belőle mindenki? Hogyan oszthatnánk el igazságosan?

Külső világ tevékeny megismerése

Az óvodapedagógus irányításával a gyerekek tapasztalatokat, ismereteket gyűjtenek természeti és társadalmi környezetükből, s közben észrevétlenül megszeretik környezetüket. A körülöttük lévő világból a hang és a mozgás fogja meg leginkább a gyermeket. A bábjáték pontosan ezeken az eszközökön keresztül kommunikál a gyermekkel, ennek alapján megsegítheti a különböző jelenségek lényegének kiemelését.

Kis történetek segítségével adunk a gyermeknek példát, mintát.

A környezetvédelemmel óvodánkban kiemelten foglalkozunk, hiszen egyik specifikumunk. Ebből kifolyólag törekszünk arra, hogy minél több időt töltsünk a szabadban, a természet közelében. Séták és kirándulások alkalmával csoportbábujaink mindig velünk tartanak. Mint a gyermek, rácsodálkozik a természeti és társadalmi jelenségekre. Kíváncsiskodik, kérdez és megvizsgál dolgokat. Átöleli a fát, hogy megmérje a törzsét; elborzad a játszótéri szemét láttán; rácsodálkozik az autókból kitörő kipufogógázra. A csoportbáb minden egyes mozdulata, cselekedete, szava a gyermeket aktivitásra, gondolkodásra, ugyanilyen kíváncsiskodásra készíti.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális tevékenységek esztétikailag hatnak a gyermekre. A bábjáték örömet szerez a gyermek számára. Megfelelő élmény biztosítása után folyamatosan kialakulnak saját igényei. Saját készítésű bábokkal szeretné saját történeteit eljátszani. Ez a motivált állapot remek lehetőséget biztosít új ábrázolási technikák megismertetésére, illetve a már ismert technikák gyakorlására. Ilyenkor felkészültségünk, rugalmasságunk megsegíti a gyermeki kreativitás szárnyalását.

Az óvónői bábjáték, a rendszeresen megrendezett igényes bábelőadások nagyon erősen hatnak a gyermekeinkre. Ebben a motivált állapotban gyakran készítünk a gyerekekkel bábokat és díszleteket egy- egy történethez, vagy csak spontán módon a gyermek elképzelésére alapozva. A tapasztalat azt mutatja, hogy ilyenkor a gyerekek sokkal jobban élvezik a munkát az ábrázoló sarokban. Amikor egy- egy báb elkészül csillogó szemekkel, izgatottan várják, hogy megszólaltathassák az általuk elkészített figurát. És mi az, ami minket, óvodapedagógusokat motivál? A látvány, amikor a gyermek a jó minta hatására ugyanolyan lelkesedéssel törekszik az igényes, esztétikus báb megalkotására, majd a színvonalas előadásra.

Befejezés

Amikor meghatároztuk óvodánk sajátos pedagógiai arculatát, még nem tudtuk mennyire összhangba kerül majd munkánk során a környezetvédelem a bábozással. Némi keresgélés után egy „érdekes véletlen” akadt meg a szemünk:

- március 21. - A Bábozás világnapja

- március 22. - A víz világnapja

A két terület nem csupán óvodai nevelésünk kapcsán találkozott egymással, de a

megemlékezések között is egymás mellé kerültek. Ezt a véletlent kihasználva ezeken a napokon a környezetvédelmet úgymond szándékosan találkoztatjuk a bábjátékkal.

Mindkét dátum fontos nap óvodánkban. A Víz világnapja alkalmából kirándulásokat szervezünk Szolnok város vizeihez, és takarékoskodásra szólítjuk fel gyermekeinket. A Bábozás világnapján érdekes bábelőadással készülünk a gyermekeknek. Hogyan találkozik a kettő egymással? Olyan általunk megírt történetet játszunk el a bábszínpadon, melyek témája kapcsolódik a környezetvédelemhez, ezen belül a világ vizeinek megóvásához.

Bár a bábozást óvodai nevelésünk egyik lényeges eszközének tartjuk, sosem hagyjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy a bábjáték a művészetnek egy fontos területe. Nem feledkezhetünk meg arról, hogy elsősorban művészi jellegű, ezáltal esztétikai hatással bír a gyermekekre. Hiszünk és bízunk a báb erejében. Hisszük, hogy jótékonyan hat a gyermek fejlődésére. Szakmai felelősségünk tudatában alkalmazzuk, mint módszert. Éppen ezért nem engedhetjük meg magunknak, hogy a bábozás nevelői hatása elnyomja a bábjáték esztétikai értékét.

„Arra taníts, hogy önálló lehessen, hogy büszke lehessen magamra! Hogy elgondolkozzam rajta, hogy képessé váljak rá, hogy eldönthessem, hogy véghezvigyem. Én magam! Mert ez az út vezet el a gyermeki lét végső céljához, a boldog felnőtté válásig.”

Maria Montessori

Balaton Jánosné Tagóvoda vezető